

GÖKYÜZÜ GÜNLÜĞÜ

Gökyüzüne baktığınızda, yıldızların bir desen oluşturduğunu görürsünüz. Yıldızların oluşturduğu bu desen, bir insanın yaşamı boyunca fark edebileceği bir değişim göstermez. Yalnızca, gezegenimizin eksenini çevresindeki dönüşüne bağlı olarak, gökyüzü 24 saatte bir kez çevremizde dönüyor gibi görünür. Ayrıca, Güneş'in çevresindeki konumumuza bağlı olarak, gece gördüğümüz manzara değişir. Yani her ay, her mevsim biraz daha farklı bir gökyüzüyle karşılaşırız.

Gezegenlerse, yıldızlara göre bize çok daha yakındır. Bu nedenle, onların hareket ettiğini, birkaç gün gözleyerek bile anlarız. Yıldızların gökyüzünde sabit kaldığını düşünürsek, gezegenler onlara göre hareketlidir. Zaten bu nedenle "gezegen" adını almışlar. Gezegenler gökyüzünde, belli bir çember üzerinde hareket ederler. Buna "tutulum çemberi" denir. Bunun nedeni, gezegenlerin yörüngelerinin hemen hemen aynı düzlemde olması. Güneş ve Ay da bu çember üzerinde hareket ederler. Aslında, gezegenlerin yörüngeleri tam olarak aynı düzlemde bulunmaz. Eğer böyle olsaydı, yakın olan gezegenlerin birbirlerinin önünden geçmesi gerekirdi. Ancak, "tutulma" denen bu olaylar çok sık gerçekleşmez.

Gezegenler, tutulum çemberinde dolandıklarından, gökyüzünde belli bir yol izlerler. Tutulum çemberi, gökyüzündeki belli takımyıldızlardan geçer. Dolayısıyla, gezegenler, bu çember üzerinde hareket ederken, bu takımyıldızlarda bulunurlar. Bu takımyıldızlara "burçlar" da denir. Gökcisimleriyle ilgili bilgileri çok az olan eski insanlar, gezegenlerin ve Güneş'in bu takımyıldızlardaki konumlarının insanlar üzerinde etkileri olabileceğine inanmışlar. "Astroloji" ya da yıldız falcılığı olarak da bilinen bu inanışların bilimsel bir yanının olmadığı bu gün çok iyi biliniyor.

Güneş'e Dünya'dan daha yakın olan Merkür ve Venüs, ufuktan en fazla belli bir miktar yükselebilirler. Bu nedenle Merkür ve Venüs bütün gece gözlenemezler. Bu iki gezegen, sabah Güneş doğmadan bir süre öncesinden

başlayarak ya da Güneş battıktan bir süre sonrasına kadar gözlenebilirler. Merkür için bu süre yaklaşık iki, Venüs için üç saattir. Öteki gezegenler, tutulum çemberi üzerinde olma koşuluyla herhangi bir yükseklikte bulunabilirler.

Satürn, bu ay gözlem için en iyi konumda olan gezegen. Hava karardığında gökyüzünde iyice yükselmiş olan gezegeni görmek için yüzünüzü güneye dönerek başınızı yukarı kaldırın. İkizler'in iki parlak yıldızının yakınındaki sarımtırak gezegeni kolayca fark edeceksiniz. Jüpiter, hava karardıktan yaklaşık 3 saat sonra doğuyor. Bu sırada gezegeni görmek için doğu ufku üzerine bakın. Merkür, Güneş battıktan sonra kısa bir süre için batı ufku üzerinde gözlenebiliyor. Gezegeni görebilmek için, Güneş battıktan yaklaşık yarım saat sonra batı ufku üzerine bakın. Gezegen epey alçakta olduğu için, ufkun açık olduğu bir gözlem yeri seçin.

Ay, 16 Şubat'ta ilkdördün, 24 Şubat'ta dolunay, 3 Mart'ta ilkdördün, 10 Mart'ta yeniay evrelerinden geçecek.

Alp Akoğlu

